

УДК 338.512

Карпчук А.О., бакалавр, 4 курс, гр. ЕК-5, ФБСО
Овандер Н.Л., к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів та цифрової економіки
Державний університет «Житомирська політехніка»

АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ В КОНТЕКСТІ АУТСОРСИНГУ

Витрати на підприємстві – це всі витрати, пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції, наданням послуг або здійсненням іншої господарської діяльності. Вони охоплюють як прямі витрати (наприклад, сировина та матеріали), так і непрямі (наприклад, адміністративні та маркетингові витрати) і можуть класифікуватися за різними критеріями: функціональним призначенням, періодом, характером тощо. Витрати відіграють важливу роль у фінансовому плануванні та аналізі, адже їх контроль і оптимізація дають змогу підприємству підвищувати ефективність, знижувати собівартість та збільшувати прибуток.

Очевидно, що будь-які підприємства прагнуть налаштувати ефективну систему управління витратами, щоб оптимізувати витрати та максимізувати прибуток. Для цього важливою умовою є економічно обґрунтована класифікація витрат. Залежно від цілей і завдань управління, витрати підприємства поділяють за різними критеріями, що наведено в [1, с. 40-42].

Для ефективної роботи витрат у виробничій та обіговій сферах, необхідно, щоб була сформована ціла система з управління ними. Більшість науковців виокремлюють такі підходи до управління витратами на підприємстві:

- 1) інтеграційний (надає можливість скоротити трансакційні витрати),
- 2) ситуаційний (відображає гнучкість та адаптивність до зовнішнього середовища підприємства),
- 3) системний (витікає зі стратегічних цілей фінансового менеджменту),
- 4) процесний (дозволяє уникнути подвійного виконання робіт),
- 5) структурний (концентрує всі зусилля фінансового менеджера на вирішенні основних завдань),
- 6) динамічний (коли аналіз попереднього періоду дозволяє робити прогнози на наступний період) [2].

Одним із ефективних підходів до зменшення витрат є аутсорсинг, тобто передача певних бізнес-функцій або процесів зовнішнім виконавцям. Аутсорсинг – це практика, за якої фізична особа або компанія виконує завдання, надає послуги або виробляє продукцію для іншої компанії, функції якої могли б бути або, як правило, виконуються всередині фірми. Аутсорсинг використовується компаніями, щоб скоротити витрати [3]. Аутсорсинг, або передача окремих бізнес-процесів зовнішнім підрядникам, став важливим інструментом для управління витратами підприємств. Він дозволяє знизити витрати, оптимізувати процеси та сконцентрувати ресурси на основних функціях, які сприяють стратегічному розвитку компанії.

До основних переваг щодо застосування аутсорсингу відносять:

1. Зниження витрат підприємства.
2. Вивільнення ресурсів.
3. Можливість концентрації на основних бізнес-процесах.
4. Можливість отримання кваліфікованої роботи за меншу оплату.
5. Підвищення якості й ефективності бізнес-процесів.
6. Підвищення конкурентоспроможності продукції.
7. Делегування повноважень, розподіл відповідальності і ризиків.
8. Розширення можливостей, обсягів виробництва тощо [1].

Серед недоліків такої моделі віддаленого найму виокремлюють:

1. Зростання цін на послуги аутсорсерів.
2. Відсутність регулювання аутсорсингової діяльності на законодавчому рівні.
3. Втрата повного контролю над бізнес-процесами, переданими на аутсорсинг.
4. Залежність від аутсорсера.
5. Втрати власних компетенцій.
6. Можливі проблеми з якістю й термінами виконання замовлень.
7. Ризик невиконання умов конфіденційності [1].

Різновидом аутсорсингу є бухгалтерський аутсорсинг, який виступає як окрема спеціалізована фірма, яка веде бухгалтерію компанії без зарахування бухгалтерів до штату замовника-компанії. Розглядаючи різні фактори, можливі переваги й недоліки, що впливають на організацію бухгалтерського обліку на підприємстві, керівництво приймає рішення про тип даного різновиду аутсорсингу. Один варіант передбачає повну передачу бухгалтерського обліку сторонній компанії, інший – часткову передачу окремих ділянок, таких як облік матеріалів або заробітної плати. Послуга «бухгалтерія під ключ» або повне ведення бухгалтерського обліку є популярним рішенням аутсорсингу серед малого та середнього бізнесу, оскільки обсяг господарських операцій у них невеликий. У цьому випадку компанія не створює окремий бухгалтерський відділ, а всі завдання передає аутсорсеру. Такий підрядник не лише здійснює бухгалтерський і податковий облік, але й подає звітність до всіх контролюючих органів, комунікує з ними,

працює через клієнт-банк, супроводжує перевірки, зберігає та архівує документи, а також виконує інші функції. Натомість для великих компаній, де значна кількість господарських операцій і великий документообіг, зазвичай необхідний штатний бухгалтер. Однак такі підприємства також можуть звертатися до часткового аутсорсингу для виконання найбільш трудомістких або другорядних завдань. Тому такий підхід до аутсорсингу більш характерний для великих підприємств [4].

Для того, щоб провести аудит на аутсорсингу можна використати декілька методів аналізу витрат. Перший з них – це ABC-аналіз (Activity-Based Costing). Він дозволяє визначити реальні витрати на кожну активність і допомагає прийняти рішення про те, які функції варто передати на аутсорсинг. Другий метод – «витрати-вигоди» (Cost-Benefit Analysis) – оцінює можливі переваги та вигоди від передачі певних функцій зовнішнім підрядникам порівняно з їх виконанням на внутрішніх ресурсах. Іншим підходом є аналіз Pareto, що ґрунтується на принципі 80/20: 80% результатів забезпечуються 20% зусиль. Такий метод дозволяє виявити ключові джерела витрат на підприємстві та впливати на них для їхнього скорочення. Та останній метод – SWOT-аналіз. Допомагає вивчати сильні та слабкі сторони, можливості та ризики використання аутсорсингу на конкретному підприємстві.

Використання методів аналізу витрат є ключовим інструментом для оптимізації системи управління витратами на підприємстві. Це дозволяє ідентифікувати найважливіші витрати та ухвалювати ефективні рішення для їх зниження. Крім цього, доцільно застосовувати інші інструменти, такі як:

1. Бюджетування – дозволяє заздалегідь планувати витрати на наступний період, що сприяє контролю та оперативному коригуванню витрат.

2. Управління запасами – ефективне управління запасами дозволяє знизити витрати на закупівлю матеріалів і товарів, необхідних у виробництві.

3. Управління процесами – оптимізує робочі процеси, знижуючи витрати через впровадження методів Business Process Management [5].

Ці підходи дозволяють не лише ефективно контролювати витрати, а й забезпечити стійкий розвиток підприємства.

Впроваджуючи аутсорсинг в управління витратами, рекомендується робити це поступово. Розпочинати найкраще з аналізу бізнес-процесів підприємства: визначити основні процеси, які можна передати на аутсорсинг для досягнення максимальної вигоди. Потім порівняти потенційних підрядників за критеріями якості, витрат, репутації та відповідності корпоративним цілям, таким чином в результаті обраємо постачальників. Згодом забезпечуємо ефективне впровадження переданих функцій у загальну стратегію підприємства. І наостанок, постійно наглядаємо за результатами та відповідністю стандартам, а також корегуємо недоліки у співпраці.

В результаті, якщо підприємство проведе усі вище розписані дії та врахує усі переваги та недоліки делегування частини власних завдань або процесів стороннім виконавцям на умовах субпідряду, ми отримаємо зниження операційних витрат на допоміжні функції, що дозволить перенаправити ресурси на основну діяльність компанії; підвищення ефективності та швидкої реакції на ринкові зміни, оскільки підприємство зосередиться на ключових для себе напрямках; посилення конкурентних переваг завдяки доступу до експертних знань, нових технологій та інновацій без значних інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Лабурцева О.І. Зниження витрат підприємства за допомогою аутсорсингу: зарубіжний досвід. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 3. С. 5-9. URL : <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.3.5>. – Дата звернення: 28.10.2024.

2. Ляшенко Г., Овсяннікова В. Витрати підприємства та управління ними. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-27>

3. Тонюк М.О. Аутсорсинг як інструмент забезпечення ефективної діяльності підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 372-376. URL : https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/65.pdf – Дата звернення: 28.10.2024.

4. Серікова Т.М., Лагодієнко Н.В., Серіков Д.О. Сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського аутсорсингу в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 1. С. 308-331. URL : <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-290-1-53>. – Дата звернення: 28.10.2024.

5. Крапівницька С. М., Зарукевич М. В. Розвиток системи управління витратами підприємства. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2013. № 3(1). С. 155-157.